

Energetska strategija i posledice po energetske efikasnost uz poseban osvrt na učešće javnosti

Zaključci Nacionalnog konventa o Evropskoj uniji-
Radna grupa za energetiku, sa zajedničke sednice
sa Parlamentarnim forumom za energetske
politiku Srbije - Beograd 03. septembar 2015.
godine

Aleksandar Macura

Ovaj dokument sadrži donete zaključke i pregled iznesenih zapažanja o Strategiji razvoja energetike Republike Srbije do 2025. godine sa projekcijama do 2030. godine mestu energetske efikasnosti u tom dokumentu i karakteru učešća javnosti u tom procesu

SADRŽAJ

Uvod.....	2
Analiza stanja.....	3
Strategija razvoja energetike, energetska efikasnost i učešće javnosti- zakonodavni okvir i trenutna praksa.....	3
Zakonodavni okvir	3
Trenutna praksa i Predlog strategije.....	4
Sledeći koraci	5
Zaključci i preporuke:.....	5

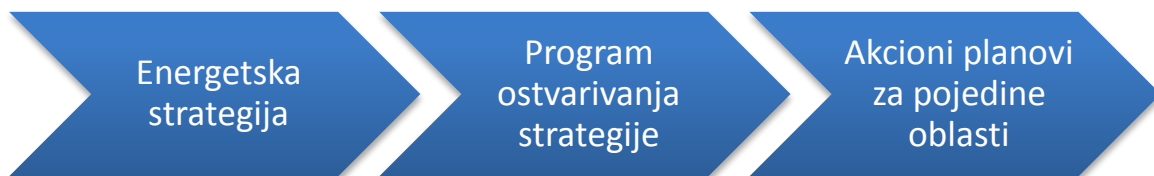
UVOD

Strategija razvoja energetike Republike Srbije do 2025. godine sa projekcijama do 2030. godine će biti dokument (zajedno sa Programom ostvarivanja strategije i energetske bilansom) kojim se po Zakonu o energetici bliže razrađuje i sprovodi energetska politika Republike Srbije. Ona je samim tim dokument od najvećeg značaja za energetske politiku uopšte i za politiku energetske efikasnosti. Učešće javnosti u pripremi ovakve vrste dokumenata je stoga od najveće moguće važnosti.

ANALIZA STANJA

STRATEGIJA RAZVOJA ENERGETIKE, ENERGETSKA EFIKASNOST I UČEŠĆE JAVNOSTI- ZAKONODAVNI OKVIR I TRENUTNA PRAKSA

ZAKONODAVNI OKVIR

GRAFIKON 1 ZAKONSKI DEFINISANA HIJERARHIJA JAVNIH POLITIKA OD ZNAČAJA ZA ENERGETSKU EFIKASNOST PREMA ZAKONU O ENERGETICI

Predlog Strategije razvoja energetike do 2025. godine sa projekcijama do 2030. godine (Predlog) je osnova za donošenje Strategije koja je dokument kojim se po zakonu bliže razrađuje i sprovodi energetska politika Republike Srbije. Kako je Predlog dokument koji je usvojen od strane Vlade Republike Srbije on predstavlja viziju energetske politike koju ima izvršna vlast u Republici Srbiji za period od narednih 15 godina. U toj viziji se sadrži i vizija politike energetske efikasnosti.

U oblasti energetske efikasnosti na snazi je Drugi akcioni plan za energetske efikasnost Republike Srbije koji pokriva period od 2013. do 2015. godine (Akcioni plan). Od značaja je napomenuti da se Akcionim planom pokrivaju samo mere kojima se ostvaruje ušteda u potrošnji finalne energije. Mere energetske efikasnosti koje imaju za cilj unapređenje energetske efikasnosti proizvodnje energije nisu predmet Akcionih planova.

Zakon o efikasnom korišćenju energije izričito navodi: »Akcionim planom za energetske efikasnost u Republici Srbiji (u daljem tekstu: Akcioni plan), koji se donosi u skladu sa Strategijom, na period od tri godine, bliže se utvrđuje sprovođenje Strategije i mere efikasnog korišćenja energije.«

Zakon takođe definiše da se Akcionim planom definišu nacionalni ciljevi uštede energije za period od tri godine **u skladu sa dugoročnim ciljem efikasnog korišćenja energije utvrđenim Strategijom.**

Od zakonodavstva EU koje je od značaja za ovu oblast, a koje na osnovu važećih međunarodnih sporazuma važi u Republici Srbiji treba istaći **Direktivu o energetske efikasnosti**¹. Iako je u EU na

¹ [Directive 2006/32/EC of 5 April 2006 on energy end-use efficiency and energy services and repealing Council Directive 93/76/EEC](#)

snazi nova direktiva o energetskej efikasnosti za nas je još uvek važeća direktiva koja je deo nacionalnog zakonodavstva postala putem članstva u Energetskoj zajednici.

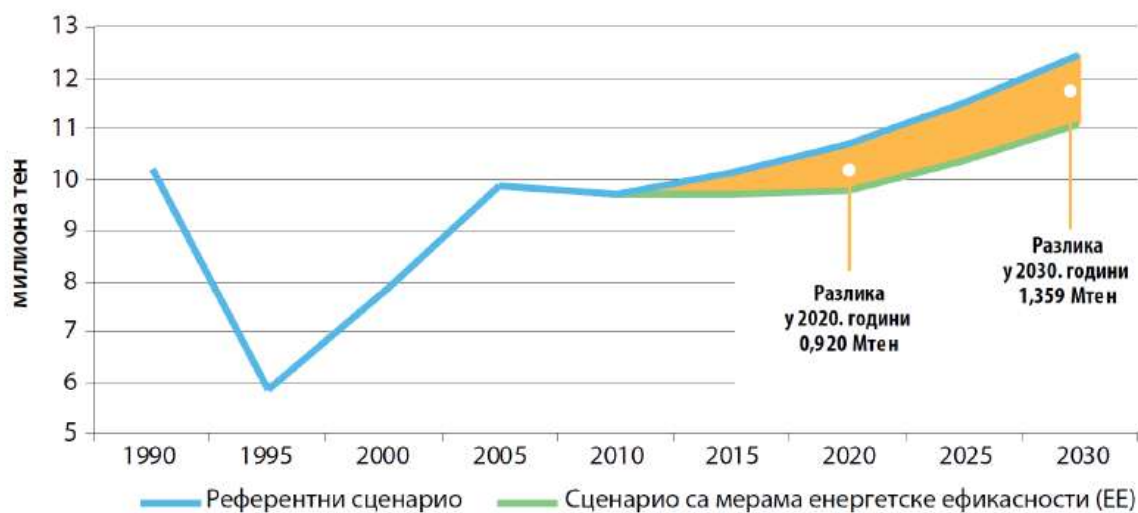
Takođe, važno je napomenuti i preporuku Ministarskog saveta Energetske zajednice o energetskej efikasnosti **R/2013/01/MC-EnC**.

Naposletku od značaja su i odredbe Aarhuske konvencije kojoj je Srbija pristupila, a koje upućuju države da moraju obezbediti učešće javnosti u pitanjima od značaja za životnu sredinu **kada su sve opcije još uvek otvorene odnosno kada je moguće efektivno učešće javnosti.**²

TREKUTNA PRAKSA I PREDLOG STRATEGIJE

Dugoročni cilj uštede energije koga spominje Zakon o efikasnom korišćenju energije nije eksplicitno definisan u Predlogu. U Predlogu, u poglavlju 3.2 se ističe da je potrošnja u 2018. godini za 9% manja u scenariju sa merama energetske efikasnosti u odnosu na scenario bez mera energetske efikasnosti. Bilansne tabele date u prilogu Predloga ne sadrže 2018. godinu, a za 2020. godinu pokazuju razliku od 9.1% između ova dva scenarija.

Valja imati na umu da Direktiva o energetskej efikasnosti iz 2006. godine koja je obavezujuća za Republiku Srbiju ne predviđa relativno smanjenje finalne potrošnje između različitih projekcija buduće potrošnje, već smanjenje u odnosu na finalnu potrošnju koja je postojala pre primene Direktive. Predlog dakle a) **ne sadrži** dugoročni cilj na način definisan Zakonom o efikasnom korišćenju energije i b) opisno definiše uštede energije na način koji **nije u skladu** sa odredbama Direktive o energetskej efikasnosti iz 2006. godine.

SLIKA 1 DIJAGRAM PROJEKCIJE FINALNE POTROŠNJE ENERGIJE. IZVOR: PREDLOG

Preporuka Ministarskog saveta energetske zajednice o energetskej efikasnosti predviđa smanjenje energetskeg intenziteta, merenog kao odnos ostvarenog domaćeg bruto proizvoda i ukupno utrošene primarne energije, kao jedan od mogućih načina ostvarenja ciljeva energetske efikasnosti. Predlogom je predviđeno **ispunjavanje** cilja energetske efikasnosti putem smanjenja energetskeg intenziteta za

² "Each party shall provide for early public participation, when all options are open and effective public participation can take place."

2025. godinu dok projektovani energetska intenzitet za 2030. godinu **ne ispunjava u potpunosti neophodan uslov smanjenja (30%) iako mu je veoma blizu.**

TABELA 1 POTROŠNJA PRIMARNE ENERGIJE PO JEDINICI BDP (TEN/ 100 EUR 2010) IZVOR: PREDLOG

Godina	Referentni scenario	Scenario sa primenama mera energetske efikasnosti
2010.	0,443	0,443
2015.	0,432	0,428
2020.	0,400	0,383
2025.	0,363	0,347
2030.	0,336	0,318

Javnost je imala priliku da u procesu razvoja ovog strateškog dokumenta da svoje sugestije i mišljenja u fazi Nacrta. Iako je ovaj strateški dokument bio duže nego ijedan pre njega pred očima javnosti, učešće javnosti u skladu sa Arhuskom konvencijom nije bilo obezbeđeno, te je propuštena prilika da to učešće ima suštinski karakter.

SLEDEĆI KORACI

Predlog se nalazi u skupštinskoj proceduri. Nakon sednice parlamentarnog foruma za energetska politiku Srbije preporuke sa sednice će biti prosleđene predlažaču. U toku same sednice u kojoj Predlog bude na dnevnom redu moguće su izmene.

Kako se načini sprovođenja energetske politike Srbije bliže opisuju Programom sprovođenja strategije i kako Akcioni plan ističe krajem 2015. godine, pred nama se mnogostruke mogućnosti da se kvalitetnim učešćem javnosti u skladu sa odredbama Arhuske konvencije postigne da ciljevi energetske politike Republike Srbije, a naročito ciljevi vezani za energetska efikasnost, budu u skladu sa razvojnim potrebama Republike Srbije i da ne protivureče postojećem zakonskom okviru.

ZAKLJUČCI I PREPORUKE³:

- 1) Potrebno je posvetiti veću pažnju pitanju toplotnih pumpi u strateškim dokumentima u energetska sektoru.
- 2) Potrebno je razmotriti unapređenje okvira koji omogućava uključivanje privatnog sektora u pružanje usluge grejanja.
- 3) Potrebno je unaprediti učešće lokalnih zajednica u pripremi strateških dokumenata u energetska sektoru.
- 4) Potrebno je unaprediti odnose između različitih nivoa vlasti u cilju unapređenja upravljanja razvojem energetska sektora.
- 5) Potrebno je razmotriti pitanja titulara svojine u javnom sektoru kako bi se prevazišle prepreke za sprovođenje mera energetska efikasnosti.

³ U ovom poglavlju su navedeni zaključci i preporuke koje su naveli članove radne grupe za energetiku Nacionalnog konventa o Evropskoj uniji na sastanku Parlamentarnog foruma za energetska politiku Republike Srbije održanom 03. septembra 2015. godine posvećenog Predlogu.

- 6) Potrebno je uskladiti zakonsku regulativu (rešiti pitanja nadležnosti) kako bi se omogućilo sprovođenje projekata javno privatnog partnerstva u oblasti energetske efikasnosti.
- 7) Potrebno je osnažiti postojeće zakonske mehanizme kako bi se obezbedilo unapređenje energetske efikasnosti u proizvodnji energije
- 8) Neophodno je obezbediti učešće javnosti u fazi kada su sve opcije otvorene. Moguće je primeniti model »poziva za prilaganje činjenica« kako bi zainteresovane strane mogle da utiču ne samo na izgled strateških dokumenata već i na njihov pravac.